30 w 2021 (322)

Być jak Tereska! – Patronka w drużynie, a o niej to i owo

Data publikacji: 04.06.2021 / Autor: Tosia Wiatrowska

Patronka 265 WDH-ek "Rosa", Teresa Bogusławska, obecna jest w życiu Drużyny od ponad 30 lat, czyli samego początku jej istnienia. Dzięki tradycjom zapisanym na kartach historii jednostki każda harcerka "Rosy" od pierwszych zbiórek poznaje Tereskę. Pomimo tego cały czas tworzymy nowe formy, które pozwolą nam na coraz to ciekawsze uwzględnienie postaci w życiu Drużyny.

Do czego potrzebna jest nam patronka?

Zacznijmy od tego dlaczego patronka w drużynie harcerek jest nam w ogóle potrzebna. Taka osoba będzie stanowiła dla harcerek pewne odniesienie i

przypomnienie do czego mogą dążyć na co dzień w pracy nad sobą, kształtując odpowiednie postawy. Owszem, mówimy o ideałach, do których chcemy dążyć, chociażby odnosząc się do Prawa Harcerskiego. Dla harcerek jednak najprzystępniejszym do przyswojenia jest zobaczenie tych wzorców na konkretnym przykładzie. Taki zaś obrazuje w działaniach jednostki Drużynowa poprzez formy stworzone w oparciu o postać patronki.

Wybór patronki

Postać patronki powinna być osobą godną naśladowania. W moim rozumieniu jest to przede wszystkim posiadanie cech, które chciałybyśmy widzieć po czynach naszych harcerek. Oprócz tego warto znaleźć w życiorysie takiej osoby konkretne działania, będące odzwierciedleniem jej postawy w codzienności. Ważne jest także, aby biografia takiej osoby wiązała się w pewnym stopniu z obrzędowością Drużyny. Jeśli wiążemy elementy obrzędowe jednostki z żeglowaniem, nie wybierzemy na patronkę himalaistki. Innym z często stawianych pytań przy wyborze takiej postaci jest jej płeć. Najczęściej patronką drużyny harcerek staje się kobieta. Jest to dla harcerek bardziej naturalne i prostsze do wyobrażenia. Są jednak drużyny mające patrona, na przykład 22 LDH-ek “Świt” nosi imię bł. księdza Jerzego Popiełuszki.

O pracy z patronem możecie poczytać również tutaj

Skąd pojawiła się Tereska?

W naszym przypadku wybór patronki wynikał z otwartych na otoczenie oczu ówczesnej Drużynowej “Koniczyny” – jednostki, z której wywiodła się “Rosa”. Dostała ona w prezencie tomik poezji Tereski “Wołanie z nocy”. Treść wierszy bardzo do niej przemówiły i zaczęła zagłębiać się w życiorys postaci. Odwaga, twórczość i młodość Tereski, a także wartości, które sobą reprezentowała, były tym, co Drużynowa chciała przekazać harcerkom. We wczesnych latach 80. – czasach zakładania Drużyny – szczególnie ważna była owa otwartość na świat i jego problemy oraz gotowość i chęć do bycia tam, gdzie jest potrzeba służby. Dzisiaj, pomimo faktu, że nasza codzienność i wiele potrzeb wyglądają inaczej, aspekty te są niezmiennie istotne. Powoduje to, że przykład płynący z życia Tereski jest dla harcerek równie wartościowym od niespełna 40 lat.

Narzędzia w pracy patronką

Jednym z możliwych narzędzi jest sprawność patronki odpowiednia do etapu rozwoju, której zdobycie jest nieodłącznym elementem próby na stopień. W ramach niej harcerki mają okazję do zapoznania się z postacią patronki, jej twórczością, a także przybliżenia czasów, w których żyła. Aby łatwiej było zrozumieć Ci przykładowe zadania w ramach sprawności, spieszę z przybliżeniem postaci naszej patronki.

Tereska nazywana była Najmłodszą Poetką Walczącej Warszawy. Przyglądając się temu pseudonimowi łatwo dostrzeżemy te elementy jej życiorysu, które dla nas, Rosanek, czynią ją wzorem do naśladowania. Kluczem jest bowiem znalezienie punktu zaczepienia – co wyróżnia moją patronkę? Dlaczego chciałabym, żeby moje harcerki widziały w niej przykład?
Najmłodsza – umarła bowiem mając niespełna szesnaście lat. Pomimo tego była wyjątkowo dojrzałą osobą. Większość momentów w Drużynie harcerki przeżywają będąc w jej wieku, co tylko jest idealnym przykładem na to, że nawet będąc tak młode każda z nas na swój sposób może zmieniać świat, tak jak robiła to Tereska.

Jak patronka stawała się nam jeszcze bliższa?

Głównym punktem odniesienia w naszym procesie poznawania patronki jest jej twórczość. Wielki jak na czas jej życia zbiór poezji jest wspaniałym źródłem form pracy. Fragmenty wierszy Tereski są cytowane w rozkazach i wykorzystywane podczas indywidualnych wyczynów do refleksji. Wiersze stanowią nieodłączną część naszej obrzędowości – dwa z nich są tekstami pieśni obrzędowych, które śpiewamy w kręgu oraz podczas ognisk i kominków. Część zadań pozwala również na zwiększenie pewności siebie i rozwinięcie kreatywności – harcerki przy wspólnym ogniu recytują wiersze Tereski, tworzą tomiki składające się z ich ulubionych dzieł, a także próbują pisać własne. Minionego lata w trakcie działania zdalnego stworzyłyśmy zaś filmik, w którym dziewczyny z różnych części świata recytowały fragment wiersza “Idźmy do śmiechu i radości”.

Czego harcerki uczą się od Teresy?

Jak na naszą pracę wpływa fakt, że Teresa była postacią Walczącej Warszawy? Jest to idealny moment dla dziewcząt, żeby przyjrzeć się realiom, w jakich przyszło jej żyć. W przypadku naszej patronki był to okres okupacji i Powstania Warszawskiego. Harcerki poznają tło historyczne, wydarzenia i symbole związane z powstaniem, a także inne postaci działające w tamtym czasie. Co więcej, skupiamy się tu nie tylko na historycznym aspekcie patriotyzmu, ale również tym lokalnym. Dla harcerek “Rosy”, Drużyny działającej w Warszawie, wyjątkowo ważnym jest fakt, że to właśnie tu wychowywała się nasza patronka i spędziła większość swojego krótkiego życia. W ramach obchodów rocznicy jej śmierci lub podczas świąt narodowych odwiedzamy i upamiętniamy miejsca z nią związane – grób na Powązkach, dom przy ul. Kanonii, w którym się urodziła, czy okolice szkoły, do której uczęszczała.

Jest to duży potencjał na organizację gier terenowych i poznania swojego miasta. Starsze harcerki w ramach sprawności tworzą mapy “Śladami Tereski”, które następnie młodsze wykorzystają przedstawiając owe miejsca osobom spoza drużyny, w celu zapoznania ich z postacią patronki. Inspiracje do zrobienia takich map dziewczyny mogą zbierać podczas wspomnianej wyżej gry, tworząc chociażby ilustracje czy fotografie odwiedzonych miejsc. Przy pracy z patronką opieramy się na wspomnianym na początku tomiku “Wołanie z nocy”. Oprócz zbioru wierszy jest tam również wiele elementów biograficznych wraz ze zdjęciami. Mogłyśmy wykorzystać to do zadań związanych ze znalezieniem odpowiedniego budynku na podstawie jego przedwojennego zdjęcia – pojawia się tu znów wartość historyczna.

Patron a obrzędowość

Myśląc o pracy z patronką opieramy się zarówno na stałych elementach w obrzędowości Drużyny, jak i jednorazowych pomysłach, które nie przestają pojawiać nam się w głowach. Szukając informacji o Teresce, dowiedziałyśmy się o istnieniu innej drużyny, która również nosi jej imię. Dzięki temu podczas biwaku w innym województwie miałyśmy okazję do poznania harcerek, z którymi pomimo działania w różnych organizacjach, łączy nas patronka. Szukanie możliwości współpracy ze wszelkimi instytucjami związanymi z postacią jest również bardzo wartościowe. Może być to wspomniana wyżej inna jednostka, a także odniesienie się do korzeni

danej osoby, na przykład poprzez nawiązanie kontaktu z jej rodziną czy przyjaciółmi.

Patron musi mieć swoje stałe miejsce w życiu drużyny

Istotnym też jest uwzględnienie działania z patronką zarówno w śródroczu jak i podczas wyjazdów. Żadna Rosanka nie wyobrazi sobie obozu bez Dnia Patronki, który obchodzimy 13 lipca – w dniu urodzin Tereski. Jest to moment na przypomnienie sobie podstawowych informacji o niej, ale także zainspirowanie się na nowo jej twórczością, przedstawienie postaci innym jednostkom, czy podjęcie się refleksji podczas wieczornego ogniska.

Niesamowite we współpracy z patronką jest to, że nie ma na nią idealnego rozwiązania. Z życiorysu każdej postaci, będącej dla nas wzorem do naśladowania, może wynikać pomysł na kolejne formy. Najważniejsze jest, żeby harcerki czuły w życiu Drużyny obecność postaci, z której mogą brać przykład i rozumiały z czego to wynika.

Tosia Wiatrowska

Drużynowa 265 Warszawskiej Drużyny Harcerek „Rosa” im. Teresy Bogusławskiej. Studentka lingwistyki stosowanej na Uniwersytecie Warszawskim, a także miłośniczka listów, owsianek i szeroko pojętych dźwięków.